

Pécsi Ítéltábla

Pf.VI.20.026/2020/7. szám

A felperes:

BUDAPEST Hitel- és Fejlesztési Bank Zrt. (1138 Budapest, Váci út 193.)

A felperes képviselője:

Az alperes:

Dr. Némethi Gábor ügyvéd (Táltos utca 7.)

Az alperes képviselője:

Dr. Némethi Gábor ügyvéd (1123 Budapest, Táltos utca 15/B.)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

alperes (25. sorszám alatt benyújtott, Pf. 4. és 6. sorszám alatt kiegészített fellebbezés)

A per tárgya:

kölcsöntartozás megfizetése

Az elsőfokú bíróság:

Kaposvári Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

20.P.21.018/2018/24. számú ítélet

Ítélet

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánító részében helybenhagyja, egyebekben megváltoztatja, és a keresetet a fentieket meghaladó részében elutasítja.

Mellőzi az alperes elsőfokú perköltségben történő marasztalását, és kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 1.800.000 (egymillió-nyolcszázezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Kötelezi a peres feleket, hogy fizessenek meg az államnak – külön felhívásra – a felperes 2.438.400 (kettőmillió-négy százharmincezer-négy száz) forint, az alperes 48.000 (negyvennyolcezer) forint feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a peres felek 2007. június 21. napján deviza kölcsönszerződést kötöttek, a felperes az alperesnek 240 hónap futamidőre, évi 7,19% ügyleti kamattal forintban folyósítva 102.756 svájci frank összegű kölcsönt nyújtott. Az induló THM mértéke 7,62% volt. A havi törlesztőrészlet 754,21 svájci frankban meghatározott összegét és esedékességeit a folyósítást követően megküldött értesítő levélben közölte a felperes, miután a szerződésben kikötötte, hogy az értesítő levél a szerződés elválaszthatatlan részét képezi, az adós fizetési kötelezettségeit annak tartalma szerint köteles teljesíteni. A kölcsönszerződés IV./1-2. pontjai szerint az adós az esedékes törlesztőrészleteket svájci frankban köteles megfizetni; a bank az adós deviza bankszámláját esedékességkor (tárgyhó 10. napján) a törlesztő részlet összegével megterheli. Az adós kötelezettséget vállal, hogy a szükséges fedezetet a deviza bankszámláján rendelkezésre tartja. Az adós köteles viselni a törlesztőrészletek megfizetéséhez szükséges devizaátváltásból eredő valamennyi árfolyamkockázatot. A XI./4. pont tartalmazza az adósnak azt a kijelentését, hogy a szerződésben hivatkozott, az árfolyamváltozásból eredő kockázatokat megértette és viseli, a kölcsön folyósítását mindezek ismeretében igényli.
- [2] A felperes közjegyzői okiratba foglaltan a szerződést 2011. június 29. napján felmondta. A felmondás idején a felperes által nyilvántartott lejárt tartozás 92.533,09 CHF tőkére, 11.303,64 CHF ügyleti kamatra és 485,47 CHF késedelmi kamatra terjedt ki. A felperes végrehajtási eljárást kezdeményezett, a jelen per alperese által a végrehajtás megszüntetése iránt indított perben a Siófoki Járásbíróság 5.P.20.855/2015/19. számú ítéletével a végrehajtást megszüntette. A Kaposvári Törvényszék, mint másodfokú bíróság 1.Pf.20.598/2017/5. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet eltérő indokolással helybenhagyta [helyesen a végrehajtás befejeződésére figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgyára nézve hatályon kívül helyezte].
- [3] A felperes az alperessel a DH2 törvény alapján elszámolt, majd a DH3 törvény alapján a tartozást forintra váltotta. Az elszámoló levél tartalma szerint az alperesnek 89.042,53 svájci frank lejárt tőke, 9010,67 svájci frank lejárt kamattal, 23.030,23 svájci frank felhalmozott ügyleti kamattal, valamint 101,1 svájci frank felhalmozott késedelmi kamattal, mindösszesen 121.184,52 svájci frank tartozása volt. Forintban a lejárt tőketartozása 31.080.193,84 forint, míg a lejárt kamattal és felhalmozott ügyleti kamattal 8.217.529,62 forint. Az elszámolást követően 62.500 forintot fizetett meg az alperes, melyet a felperes a kamattartozásra számolt el.
- [4] A felperes módosított kereseti kérelmében (20.P.21.018/2018/6. szám) elsődlegesen 23.731.962 forint tőke és ennek 2011. július 4. napjától a kifizetés napjáig járó évi 5,99% mértékű késedelmi kamata, 7.348.232 forint lejárt ügyleti kamattal, mint tőke és ennek 2011. július 4. napjától a kifizetés napjáig terjedő időre évi 13,19% mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Másodlagos kereseti kérelme a kölcsönszerződésnek a havi törlesztőrészletek meghatározása útján történő érvényessé nyilvánítására irányult, ami mellett az elsődleges kereseti kérelmével egyező marasztalási keresetet terjesztett elő.
- [5] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Anyagi jogi kifogást terjesztett elő, melyben arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza a törlesztőösszeget, mely hiányosság a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (továbbiakban: 1996. évi CXII. törvény) 213.§ (1) bekezdés e) pontja alapján érvénytelenséget okoz. Állította, hogy az árfolyamkockázatot a felperes megfelelően nem tárta fel, a kockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel így a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi IV. törvény) 209.§ (1) és (4) bekezdése alapján tisztességtelen kikötésnek minősül, és a szerződés érvénytelenségére vezet.

Hivatkozott továbbá arra, hogy a törlesztőrészlet meghatározásának módja is tisztességtelen. A keresetváltoztatásra előterjesztett ellenkérelmében a követelés összezszerűségét is vitatta, állította, hogy nem volt a felmondásra okot adó mértékű hátraléka, és arra is hivatkozott, hogy tisztességtelen az a kikötés, amely bármilyen mértékű hátralék esetére lehetővé teszi a felmondást.

- [6] Az elsőfokú bíróság a másodlagos kereseti kérelmet teljesítve a felperes és az alperes között létrejött D-AK-200707650. számú kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította azzal, hogy a havi törlesztőrészlet összege 754,21 CHF, és az alperest 23.731.962 forint tőke és ennek 2011. július 4. napjától a kifizetés napjáig járó 5,99% késedelmi kamata, valamint 7.348.232 forint lejárt ügyleti kamat és ennek 2011. július 4. napjától a kifizetés napjáig járó 13,19% kamata, valamint 2.938.154 forint perköltség megfizetésére kötelezte.
- [7] Ítéletének indokolása szerint a kölcsönszerződés az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés e) pontja szerinti kötelező tartalmi elemet, a törlesztőrészlet összegét nem tartalmazza. A felperes által utóbb egyoldalúan készített értesítő levél megküldése nem bizonyított, az alperes ügyleti szándéka az értesítő levél tartalmára nem terjedt ki, a jogszabályi előírás pedig magára a szerződésre vonatkozik. Álláspontja szerint azonban a kölcsön kondíciói, a THM és az ügyleti kamat mértéke alapján egyértelműen kiszámolható a törlesztőrészletek összege, a hiányosság az alperest a törlesztőrészletek megfizetésében nem akadályozta. Az érvénytelenségi okot ezért azzal küszöbölte ki, hogy a felek szerződését annak megkötése időpontjára nézve érvényessé nyilvánította, és meghatározta a törlesztőrészlet összegét.
- [8] A devizakockázatra vonatkozó tájékoztatást – és így a szerződés érvényességét is – az egyedi szerződésben foglaltak mellett az üzletszabályzat rendelkezéseire is figyelemmel vizsgálta, miután kifejtette, hogy az a szerződés részévé vált. A 2/2014. sz. Polgári jogegységi határozat alapján rögzítette, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésnek az a rendelkezése, miszerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszoolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető. Az Európai Unió Bírósága (EUB) C-186/16. számú ítéletében kifejtettek szerint a tájékoztatás akkor megfelelő, ha nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthető, és a fogyasztó a tájékoztatás alapján fel tudja mérni a kockázat szerződésben vállalt pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit is. Idézte az elsőfokú bíróság az alperes által is hivatkozott, az EUB C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében foglalt követelményrendszert, miszerint a pénzügyi intézménynek elegendő tájékoztatást kell nyújtania a kölcsönfelvevőnek ahhoz, hogy tájékozott és megalapozott döntést hozhasson; a tájékoztatásnak ki kell terjednie a tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására, arra, hogy az gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, ha az adós jövedelmének pénzneme leértékelődik ahhoz a devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották.
- [9] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a perbeli szerződés árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó tájékoztatása a hivatkozott EUB ítéleteknek, valamint az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6)-(7) bekezdésében, a 6/2013. és a 2/2014. Polgári jogegységi határozatokban támasztott követelményeknek is megfelelt. Az alperes fel tudta mérni, hogy melyek lehetnek az árfolyamváltozás kockázatának a szerződésben vállalt pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményei, mivel a perbeli kölcsönszerződés IV./1. pontja rendelkezett arról, hogy az adós az esedékes törlesztőrészleteket svájci frankban köteles megfizetni, a 2. pontban

meghatározottak szerint a devizaszámlájáról. A XI./4. pontban a felperes felhívta az alperes figyelmét az árfolyamváltozás lehetőségére és az azzal járó kockázatra. A kölcsönszerződésben foglalt tájékoztatás és az üzletszabályzat szerződés részévé vált rendelkezései alapján az alperes nem gondolhatta alappal, hogy az árfolyamkockázat nem valós, és azt sem feltételezhette alappal, hogy az árfolyamváltozás kockázata őt csak korlátozott mértékben terheli. Az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötések tisztességtelennek nem minősíthetők, erre tekintettel a kölcsönszerződés érvénytelensége sem állapítható meg.

- [10] Azösszecszerúség körében az elsőfokú bíróság arra volt figyelemmel, hogy az alperes vitatta a keresetet, azonban nem jelölte meg, hogy az mennyiben nem helytálló számításokon alapul, mely törlesztéseit nem veszi figyelembe, és így mekkora a tényleges tartozás összege. Ezzel szemben a felperes az alperesi befizetések elszámolását is magában foglaló, táblázatos formában készült elszámolást csatolt, mely a DH2 törvény szerinti kötelező elszámolással egyezően tartalmazza a fennálló tartozást, ezért azt az elsőfokú bíróság a tartozásösszecszerúségének bizonyítására elfogadta.
- [11] Kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a szerződés VI./1. pont b) alpontja és az 1959. évi IV. törvény 525.§ (1) bekezdés e) pontja alapján a közjegyzői okiratba foglalt felmondás a jogszabályoknak megfelelően, nagy összegű hátraléokra figyelemmel történt. Nem minősülhet tisztességtelennek a VI./1. pont b) alpontja sem, mivel az az 1959. évi IV. törvény 525.§ (1) bekezdésén alapul.
- [12] Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság az 1959. évi IV. törvény 523.§ (1), (2) bekezdése, 526.§ (2) bekezdése és a 301.§ (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a fennálló tőke, a lejárt kamat mint tőke és mindezek kamata megfizetésére.
- [13] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, melyben a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 369.§ (3) bekezdés a), c) és e) pontja szerinti felülbírálati jogkör gyakorlásával annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. A 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2.§ (1) bekezdés a) pontja alapján 1.550.000 forint elsőfokú és 770.000 forint másodfokú perköltséget számított fel. Megsértett jogszabályhelyként hivatkozott a Pp. 265.§ (1) bekezdésére, az 1959. évi IV. törvény 205.§ (3) bekezdésére, az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6) és (7) bekezdésére. Fellebbezését azzal indokolta, hogy a felperes követelését érvénytelen szerződésre alapította. Az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés e) pontján túli további érvénytelenségi okban is szenved a kölcsönszerződés, amelynek orvoslására a felperes nem terjesztett elő kereseti kérelmet.
- [14] Tévesnek találta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, miszerint a kölcsön kondíciói, a THM értéke, és az ügyleti kamat határozott volta alapján kiszámolható a törlesztőrészletek összege. Rámutatott, hogy sem az ítéletben, sem a felperes előadásában nem szerepel, hogy azt miként lehet kiszámolni, a szerződés számítási módját nem tartalmaz. Az elsőfokú bíróság olyan törlesztőösszeget állapított meg, melynek mértékét a felperes csupán állította, de nem bizonyította, ezáltal a Pp. 265.§ (1) bekezdését megsértette. A bizonyítás elmaradása miatt a felperes által állított törlesztőrészlet alapján történő érvényessé nyilvánítás iránti keresetet el kellett volna utasítani.
- [15] Alaptalannak találta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját is, miszerint a perbeli szerződés árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó tájékoztatása a hivatkozott EUB ítéleteknek, valamint az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6)-(7) bekezdéseiben, a 6/2013. és a 2/2014. PJE határozatokban támasztott követelményeknek is megfelelt. Rámutatott, hogy a kölcsönszerződés XI./4. pontjának nyelvtani értelmezése szerint az adós az árfolyamváltozásokból eredő kockázatokat megértette és viseli, tartalmilag viszont nincs meghatározva, hogy milyen tartalmú a kockázat, amit megértett. A kockázat viselése a kockázat telepítését jelenti, nem a feltárását. Az F/13 alatt csatolt nyilatkozat sem tartalmaz kockázatteltárást, abból csak annyi szűrhető le, hogy az árfolyamváltozás a forintban számolt

törlesztőösszeget növelheti vagy csökkentheti. A C-186/16. számú ítélet 51. pontja szerint nem elegendő az a tájékoztatás, amely arról szól, hogy emelkedhet vagy csökkenhet az árfolyamváltozás miatt a törlesztőrészlet, hanem értékelni kell tudnia a fogyasztónak egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. Hivatkozott arra, hogy az EUB a C-26/13. sz. ítéletének 71-74. bekezdéseiben kimondta, a szerződési feltételek átláthatóságának a 93/13 irányelvben foglalt követelménye nem korlátozható kizárólag azok alaki és nyelvtani szempontból érthető jellegére, az átláthatóság e követelményét kiterjesztő módon kell érteni. A fogyasztónak egyértelmű tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a kockázat számára gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat.

- [16] Az alperes Pf. 4. sorszám alatt fellebbezését és ellenkérelmét elévülési kifogás előterjesztésével egészítette ki.
- [17] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Rámutatott, hogy ha a törlesztőrészlet a szerződés adataiból kiszámítható lenne, akkor a szerződés nem lenne érvénytelen, és nem kellene érvényessé nyilvánítani. Ha a törlesztőösszeg a szerződés adataiból nem számítható ki, a szerződés érvénytelen, de érvényessé nyilvánítható; ebben az esetben a hiányzó adat megállapításához nem csak a szerződés adatai használhatók fel, hanem bármely, a perben rendelkezésre álló bizonyíték, így az értesítőlevél, az elszámolólevél és az adós bankszámla kivonata is, amelyek alapján a kölcsönszerződésből hiányzó törlesztőrészlet nagysága aggálytalanul megállapítható. Az árfolyamkockázatot érintően hivatkozott arra, hogy árfolyamkockázati tájékoztatóját a Kúria egyedi ügyben (Pfv.I.21.868/2018/10. szám) vizsgálta, és megfelelőnek találta. Az összegszerűség körében rámutatott, hogy az elsőfokú ítélet nem sérti a Pp. 265.§ (1) bekezdését. Az alperesnek nem elegendő általánosságban vitatnia a keresetlevélben előadottakat, hanem az ellenkérelmében meg kell jelölnie a kereseti kérelem vitatott részét, elő kell adnia a védekező nyilatkozatát, az azt megalapozó tényeket és azok bizonyítékait [Pp. 199.§ (2) bekezdés b) pont].
- [18] A fellebbezés nagyobb részben alapos.
- [19] Az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, mivel az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást a külön íven szövegezett nyilatkozat figyelmen kívül hagyásával vizsgálta, enélkül pedig a bizonyítás eredménye nem minősíthető okszerűnek. A másodfokú bíróság ezért a Pp. 369.§ (3) bekezdés a) pontja alapján, a rendelkezésre álló iratokat felhasználva a tényállást az alábbiakkal egészíti ki.
- [20] Az alperes 2007. május 31. napján aláírt egy nyilatkozat megnevezésű iratot (a továbbiakban: nyilatkozat), melyben tudomásul vette, hogy a kölcsönt forintban kell igényelni, a folyósítás is forintban történik, de a kölcsönt a bank CHF devizában tartja nyilván, az esedékes törlesztőrészleteket az igényléskor megjelölt CHF devizában köteles megfizetni. Amennyiben az esedékesség napján a törlesztőrészlet teljesítéséhez szükséges fedezet a devizaszámlán nem áll rendelkezésre, a bank jogosult az aktuális törlesztőrészlet és a késedelmi kamat összegével a banknál vezetett bármely számláját megterhelni. Ebben az esetben az ennek kapcsán esetleg felmerülő árfolyamkockázatot szintén az ügyfél viseli. A bank az általa az esedékesség napján hirdetményben közölt számlakonverziós eladási árfolyamon átszámított CHF összeget számol el az esedékessé vált kötelezettség teljesítésére. Ez azt jelenti, hogy mivel az adott deviza árfolyama időről időre változhat, nem lehet pontosan tudni előre, hogy az egyes, devizában azonos összegű törlesztőrészletek megfizetéséhez mennyi forint (vagy egyéb deviza) összeget kell majd az igénylőnek a bankszámlán biztosítania a törlesztőrészletek teljesítéséhez. Az egyes törlesztések összegének meghatározása úgy történik, hogy az esedékesség napján érvényes számlakonverziós eladási árfolyammal a bank kiszámolja az esedékes devizatörlesztés forint (vagy egyéb deviza) ellenértékét és ezt az összeget vonja le az ügyfél folyószámlájáról forintban (vagy egyéb devizában). Ebből adódóan a törlesztőrészletek

megfizetésével kapcsolatos, a deviza átváltásból eredő esetleges árfolyamkockázatot – ami a forintban (vagy egyéb devizában) számolt törlesztés tekintetében okozhat növekedést és csökkenést egyaránt – teljes egészében az ügyfél viseli.

- [21] Az adós a nyilatkozat további részében tudomásul vette, hogy a törlesztőrészletek megfizetéséhez szükséges devizaátváltásból eredő valamennyi árfolyamkockázatot ő viseli. Tudomásul vette továbbá, hogy a kamatperiódus hat hónap, a kamatakió lejártá után a kölcsön minden év januárjában és júliusában kerülhet átárazásra.
- [22] A másodfokú bíróság a Pp. 369.§ (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörében az elsőfokú bíróságtól részben eltérő jogi következtetésre jutott.
- [23] A másodfokú eljárásban már nem volt vitás, hogy törlesztőrészletek összegének hiánya a perbeli kölcsönszerződés 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés e) pontja szerinti semmisségét eredményezi. E semmisségi ok fennállása a felperes fellebbezési ellenkérelmében helytállóan hivatkozottak szerint akkor állapítható meg, ha kölcsönszerződés még kiszámítható módon sem tartalmazza a törlesztőrészlet összegét. Az alperes így megalapozatlanul sérelmezte, hogy az érvényessé nyilvánítás annak ellenére történt, hogy számítási módot a szerződés egyáltalán nem tartalmaz, és így a vonatkozó számítást sem a felperes, sem az elsőfokú bíróság nem vezette le: mindez ugyanis az érvényessé nyilvánításnak nem akadály, hanem kiváltó oka.
- [24] A másodfokú bíróság helytállónak találta az elsőfokú bíróság álláspontját abban a kérdésben is, hogy a bíróságoknak elsősorban a szerződés érvényessé nyilvánítására kell törekedniük. Az Európai Unió Bírósága – a 93/13. EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdését értelmezve – a C-38/2017. és a C-118/2017. számú határozataiban is rámutatott, hogy a bíróságnak a szerződés fenntartására, a felek közötti egyensúlytalanság kiküszöbölésére kell törekednie. Az értesítő levélnek az alperes által a pert megelőzően nem vitatott tartalma, a teljesítés annak megfelelő megkezdése alapján okszerűen következtethető, hogy az abban írt összegű törlesztőrészlet felelt meg a szerződés tartalmának és az alperes előzetes várakozásainak.
- [25] A másodfokú bíróság ugyanakkor az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételeket a külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozatra figyelemmel sem találta kellően világosnak és érthetőnek.
- [26] A Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozatának elsőfokú bíróság által is felhívott 1. pontja szerint a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezései a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülnek, ezért a tisztességtelenségük csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha a szerződéskötéskor azok tartalma – a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is tekintettel – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára nem volt világos, nem volt érthető. Helyesen ismertette az elsőfokú bíróság, hogy ebből a szempontból annak van jelentősége, hogy a szerződés szövege és a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján a fogyasztó képes volt-e értékelné az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit, azt, hogy az árfolyamkockázat valós, az korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvéből következően – amelyet az Európai Unió Bírósága többek között a C-26/13. számú ügyben hozott ítéletében is értelmezett – a vizsgált szerződéses feltétel tekintetében a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénz nem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan.

- [27] A perbeli esetben a kölcsönszerződés az árfolyamkockázatra vonatkozóan kifejezetten csak annyit tartalmaz, hogy a törlesztőrészek megfizetéséhez szükséges devizaátváltásból eredő valamennyi árfolyamkockázatot az adós viseli. Bár ennek megértését a hitelező felperes XI.4. pont tanúsága szerint az adóstól elvárja (ami figyelemfelhívónak csak ebben az értelemben tekinthető), a kockázat mibenlétét, hatását azonban a szerződésben bővebben nem fejti ki, e feladat teljesítését lényegében a nyilatkozatra utalja. Ennek folytán a másodfokú bíróság elsősorban a nyilatkozat alapján vizsgálta, hogy a perbeli esetben a kockázatfeltárás elvárt követelményei teljesültek-e.
- [28] A nyilatkozat szerinti tájékoztatás lényege olyan módon összegezhető, hogy a devizaárfolyam változékonysága miatt nem lehet pontosan tudni előre, a devizában meghatározott törlesztőrészlet megfizetéséhez mennyi forint szükséges. Ezt a következményt a nyilatkozat azonban arra az esetre vonatkoztatja, ha a törlesztőszámlán az esedékesség időpontjában a szükséges fedezet nem áll rendelkezésre, és a bank az adós bármely más számláját terheli meg a törlesztőrészlet és a késedelmi kamat összegével. A nyilatkozat releváns, a kockázattal foglalkozó bekezdése feltételesen fogalmaz, az ismertetni kívánt helyzetet az „amennyiben” viszonykötőszóval vezeti be, egyértelműen arra utalva, hogy az ott írtak a fedezetlenség esetére vonatkoznak. Ezt nyomatékosítja a következő, az árfolyamkockázatot az ügyfélre terhelő mondat kezdetén az „Ebben az esetben” megfogalmazás is. Az alkalmazott szövegtani megoldások, mondatfűzési technikák („Ez azt jelenti”, „Ebből adódóan” fordulatok használata) tovább erősíti, hogy a leírtak értelmezési tartománya célzatosan a megjelölt szituációhoz (a fedezetlenséghez) kötődik. A nyilatkozat ebben a formában tehát kifejezetten azt a látszatot kelti, hogy az árfolyamkockázat a szerződésnek nem általában érvényesülő, az ügylet lényegéből fakadó jellegzetessége, hanem olyan folyomány, ami az adós szerződésszegéséhez kapcsolódik. A megfogalmazás az árfolyamkockázatot egyfajta szankciós következményként jeleníti meg, így nemhogy nem alkalmas arra, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen körültekintő és figyelmes átlagos fogyasztó mérlegelhesse az árfolyamváltozásnak a fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását, világos képet alkothasson az árfolyamváltozás lehetséges gazdasági következményeiről, hanem megtévesztő jellege miatt éppen akadályozza azt.
- [29] Mindezekre figyelemmel a perbeli esetben azt kellett megállapítani, hogy az árfolyamkockázat valós tartalmáról a felperes nem adott világos és érthető tájékoztatást az alperes részére. A kölcsönszerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó kikötései ezért az 1959. évi IV. törvény 209.§ (1) bekezdése alapján tisztességtelenek és a 209/A.§ (2) bekezdése alapján semmis szerződési kikötések, a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülő szerződéses rendelkezés semmissége pedig ebből az okból is az 1959. évi IV. törvény 239.§ (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után. A felperes fellebbezési ellenkérelmében hivatkozott Pfv.I.21868/2018/10. számú eseti döntését a Kúria más tényállás mellett hozta meg, így az a jelen ügyben nem irányadó.
- [30] A felperes kereseti kérelme az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó tisztességtelen kikötés miatti érvénytelenségi ok orvoslására nem terjedt ki, miután pedig az érvénytelen szerződés alapján a szolgáltatást követelni nem lehet, a kölcsöntartozásban való marasztalásnak nincs jogi alapja.
- [31] Az 1959. évi IV. törvény 237.§ (2) bekezdéséből és a 239/A.§ (1) bekezdéséből együttesen következik, hogy az 1959. évi IV. törvény nem zárja el a feleket attól, hogy az akár több okból semmis szerződésük tekintetében az érvénytelenség jogkövetkezményeit csak adott körben kérjék a bíróságtól alkalmazni (Kúria Gfv.VII.30.028/2020/8. szám). Ennek folytán tehát lehetséges a szerződésnek az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenségi okra vonatkoztatott érvényessé nyilvánítása, aminek következményeként ez az érvénytelenségi ok elhárul ugyan, de a fennálló egyéb

érvénytelenségi ok miatt a szerződés továbbra sem érvényes, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazásán túl joghatások kiváltására nem alkalmas.

- [32] Az alperes Pf. 4. sorszám alatt előterjesztett elévülési kifogását mint további anyagi jogi kifogást a Pp. 7.§ 4.b) pontja alapján ellenkérelem-változtatásnak kellett tekinteni, a Pp. 373.§ (1) bekezdése alapján azonban a fellebbezésben és a másodfokú eljárásban az ellenkérelmet főszabályként megváltoztatni nem lehet. A 373.§ (2)-(5) bekezdésben foglalt kivételek a perbeli esetben nem állnak fenn, így a másodfokú bíróság Pf.VI.20.026/2020/6. számú végzésével az ellenkérelem-változtatást elutasította.
- [33] A másodfokú bíróság a fentiekben részletezettekre tekintettel a Pp. 383.§ (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánító részében helybenhagyta, egyebekben megváltoztatta, és a keresetet a fentieket meghaladó részében elutasította.
- [34] A másodfokú bíróság döntése folytán az alperes első- és másodfokon is túlnyomó részben pernyertes lett, ezért az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezését is meg kellett változtatni. A másodfokú bíróság mellőzte az alperes elsőfokú perköltségben történő marasztalását, és a Pp. 81.§ (1) bekezdése és a 83.§ (2) bekezdése alapján a felperest kötelezte a pervesztességének megfelelő arányú perköltség megfizetésére a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2.§ (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel.
- [35] A Pp. 102.§ (1) bekezdése alapján a meg nem fizetett illetéket a peres felek abban az arányban kötelesek megfizetni, amelyben a perköltségrész megtérítésére is kötelesek. E rendelkezésre is figyelemmel a másodfokú bíróság a meg nem határozható pertárgyérték után számított fellebbezési illetéknek megfelelő összeg megfizetésére kötelezte az alperest, miután a fellebbezésének kizárólag az a része maradt eredménytelen, melyben a törlesztőrészletek hiánya miatti érvényessé nyilvánítást sérelmezte, míg a fennmaradó feljegyzett fellebbezési illetéket a felperes köteles viselni.

Pécs, 2020. július 8.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Vogyicska Petra s.k. bíró